

จับกระแส

www.moph.go.th/hsri

จดหมายข่าวสถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข ปีที่ 3 ฉบับที่ 7 (31) มกราคม 2541

ISSN 0859-9351

สธ.เร่งปฏิรูปโรงพยาบาลรัฐตามเงื่อนไขธนาคารเพื่อการพัฒนาเอเชีย เตรียมทดลองกับรพ.นำร่องปีนี้

ผลกระทบจากภาวะวิกฤตด้านเศรษฐกิจของไทย ผลักดันให้กระทรวงสาธารณสุขเร่งเดินหน้าโครงการปฏิรูปโรงพยาบาลรัฐเป็นอิสระ สวรรส.ร่วมประสาน จัดระดมสมองเพื่อเรียนรู้ประสบการณ์จากสิงคโปร์และฮ่องกง

ภายหลังจากการประชุมปรึกษาหารือและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ เรื่อง “การปฏิรูปโรงพยาบาลรัฐ” ซึ่งสถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข (สวรส.) ได้จัดขึ้นโดยเชิญผู้เชี่ยวชาญด้านการปฏิรูปโรงพยาบาลรัฐจากสิงคโปร์ Dr. Phua Kai Hong , Senior Lecturer จาก National University of Singapore และ Mr.Geoffrey Lieu, Deputy Director of the Hospital Authority ของฮ่องกง มาบรรยายถึงประสบการณ์ในการปฏิรูประบบบริการสาธารณสุขและปฏิรูปโรงพยาบาลรัฐ

การประชุมดังกล่าว มีคณะกรรมการสถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข และผู้บริหารหน่วยงานสำคัญที่เกี่ยวข้องให้ความสนใจเข้าร่วมประชุม อาทิ ศ.นพ.ประเวศ วะสี, ศ.นพ.วิจารณ์ พานิช จากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, นพ.สงวน นิตยารัมภ์พงศ์ ที่

โรงพยาบาลรัฐแห่งใดที่จะถูกคัดเลือกให้เป็นโรงพยาบาลนำร่องเพื่อการปฏิรูปตามข้อตกลงกับ ADB ?

ปรึกษากระทรวงสาธารณสุข, ผู้แทนจากคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, สำนักพัฒนาโครงสร้างส่วนราชการและอัตรากำลัง และมหาวิทยาลัยต่างๆ ของรัฐ

นายแพทย์สุภกร บัวสาย รองผู้อำนวยการสถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข ให้สัมภาษณ์ถึงแนวคิดที่ได้จากการประชุมรับฟังประสบการณ์ครั้งนี้ว่า สิ่งที่เป็นประโยชน์ก็คือหลักการหรือทิศทางของการปรับปรุงโรงพยาบาลรัฐ และประสบการณ์ในส่วนของการระดมทุน การเปลี่ยนแปลงจากทั้งสองประเทศ ซึ่งสามารถนำมาประกอบการวางแผนและกำหนดขั้นตอนการปรับปรุงโรงพยาบาลรัฐของประเทศไทยได้ เนื่องจากขณะนี้กระทรวงสาธารณสุขในฐานะหน่วยงาน

ที่รับผิดชอบงานสาธารณสุขไทย มีภารกิจที่จะต้องดำเนินการปฏิรูปโรงพยาบาลรัฐเพื่อให้เป็นอิสระ ตามข้อตกลงที่ให้ไว้กับธนาคารเพื่อการพัฒนาเอเชีย (Asian Development Bank-ADB) ว่าจะต้องมีการทดลองจัดการปฏิรูปโรงพยาบาลรัฐให้เป็นอิสระอย่างน้อย 1 แห่ง ภายในปี 2541 ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องเร่งผลักดันให้เกิดแผนงานและกระบวนการดำเนินงานต่อไปให้เร็วที่สุด ซึ่งนอกจากกระทรวงสาธารณสุขที่รับผิดชอบโดยตรงแล้ว สวรส. ก็จะเข้าไปร่วมประสานและสนับสนุนองค์ความรู้ เพื่อให้การทำงานมีประสิทธิภาพมาก

อ่านต่อหน้า 2

เร่งปฏิรูปโรงพยาบาลรัฐ
(ต่อจากหน้า 1)

ที่สุดด้วย

รองผู้อำนวยการสถาบันยังกล่าวอีกว่า บทเรียนสำคัญของทั้งสองประเทศที่ไทยควรจะยึดเป็นแบบอย่างก็คือ ความมุ่งมั่นของรัฐเองในการลดขนาดของภาครัฐ การจัดคณะทำงานที่ทำงานอย่างต่อเนื่องชนิดเกาะติดสถานการณ์ และประการสำคัญที่ละเลยไม่ได้ก็คือการอาศัยความรู้ทางวิชาการช่วยในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง

สำหรับสาระสำคัญของการบรรยายจากผู้เชี่ยวชาญของประเทศสิงคโปร์ และฮ่องกง เป็นการอธิบายถึงสาเหตุและที่มาของการปฏิรูปโรงพยาบาลรัฐซึ่งแทบจะไม่ต่างกัน นั่นคือเกิดอุปสงค์ของคุณภาพบริการรักษาพยาบาลที่มีแนวโน้มสูงขึ้นเรื่อยๆ ขณะที่ระบบเดิมขาดประสิทธิภาพและความคล่องตัว มีปัญหาการขาดแคลนแพทย์เนื่องจากออกไปอยู่กับภาคเอกชน มี

ข้อมูลพื้นฐานเปรียบเทียบสิงคโปร์-ฮ่องกง		
	สิงคโปร์	ฮ่องกง
จำนวนประชากร	3 ล้านคน	6.4 ล้านคน
per capita GDP	US\$ 22,500	US\$ 25,300
ค่าใช้จ่ายสาธารณสุข (ร้อยละของ GDP)	3%	4.9%
จำนวนรพ.รัฐ	12 แห่ง (8,326 เตียง)	44 แห่ง (26,000 เตียง)
จำนวนรพ.เอกชน	12 แห่ง (2,211 เตียง)	12 แห่ง (ไม่มีข้อมูล)

อัตราการลาออกของเจ้าหน้าที่สูง ไม่สามารถตอบสนองความต้องการที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว

อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาในรายละเอียด สิงคโปร์ได้ปฏิรูปโรงพยาบาลรัฐหลังจากการปฏิรูประบบประกันสุขภาพ ขณะที่ฮ่องกงดำเนินการในเรื่องนี้ก่อนโดยที่ยังไม่มีการปฏิรูประบบการเงินการคลังสาธารณสุข และฮ่องกงเอง

ก็มีโอกาสเรียนรู้ประสบการณ์จากสิงคโปร์ ดังนั้นทั้งสองประเทศจึงมียุทธศาสตร์ที่ต่างกัน (อ่านรายละเอียดในกรอบ)

จากภาพรวมของประสบการณ์จากประเทศเพื่อนบ้านทั้งสอง ในส่วนของสิงคโปร์มีข้อสังเกตคือ การปฏิรูปโรงพยาบาลรัฐแต่ละแห่งค่อนข้างอิสระ
อ่านต่อหน้า 11

การปฏิรูปรพ.รัฐในสิงคโปร์

ลักษณะระบบบริการสาธารณสุข

ดำเนินการทั้งภาครัฐและเอกชน การให้บริการขั้นพื้นฐาน ร้อยละ 80 ให้บริการโดยแพทย์เอกชนที่คลินิก ร้อยละ 20 ให้บริการโดยโพลีคลินิกของรัฐ ซึ่งเป็นระดับหัตถิภุมิและตติยภุมิถึงร้อยละ 80 ส่วนกรณีฉุกเฉินสามารถเข้ารับบริการได้จาก รพ.รัฐซึ่งเปิด 24 ชม.

จุดกำเนิดการปฏิรูป

เนื่องจากประชาชนมีความคาดหวังจากระบบบริการของรพ.สูงขึ้น ขณะที่การบริหารจัดการของภาคราชการล่าช้าทั้งเชิงโครงสร้างและประสิทธิภาพ มีข้อจำกัดของงบประมาณในการปรับปรุงบริการ ข้อจำกัดของระบบค่าตอบแทนทำให้เกิดปัญหาขาดแคลนแพทย์ในภาครัฐ และระบบการจัดเก็บภาษียังเป็นแบบรวมศูนย์อำนาจ ประกอบกับประเทศมีปัญหาระดับเงินการคลังในปี 2528

วิธีการปฏิรูป

เริ่มจากตั้งนิติบุคคลขึ้นมาเพื่อให้ทดลองบริหารรพ.ใหม่ ต่อมาในปี 2530 จึงได้ตั้ง Health Corporation of Singapore ซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐเพื่อบริหารจัดการรพ.รัฐที่แปรรูปทั้งหมด ให้มีบริการที่มีประสิทธิภาพสูงขึ้น สามารถปรับปรุงผลผลิตและตอบสนองความต้องการที่เปลี่ยนแปลงได้อย่างรวดเร็ว มีการเตรียมผู้บริหารโดยการส่งไปศึกษาต่อในด้านบริหารจัดการและจัดสรรงบประมาณให้ตามผลการปฏิบัติงานของรพ. ทั้งให้การสนับสนุนรพ.ตามประเภทของหอผู้ป่วย อย่างไรก็ตาม เพื่อป้องกันไม่ให้รพ.แสวงหากำไรเกินควร รัฐยังกำหนดเพดานรายได้ที่รพ.พึงได้ในแต่ละปี และนำส่วนที่เกินเป็นรายได้ของรัฐ ผลที่เกิดขึ้น เกิดผลทางด้านบวกหลายประการ ได้แก่ รพ.ระมัดระวังเรื่องค่าใช้จ่ายและมีผลผลิตเพิ่มขึ้น จัดบริการได้ตรงกับความต้องการของผู้รับบริการมากขึ้น อัตราการลาออกของเจ้าหน้าที่ลดลง ให้บริการคุณภาพดีราคายุติธรรม อย่างไรก็ตาม การจัดตั้ง Health Corporation of Singapore หลังจากปฏิรูปรพ.ไปแล้วจำนวนหนึ่ง ทำให้เกิดปัญหาด้านการกำกับดูแลรพ.

ส่งเสริมสุขภาพ: บทบาทใหม่แห่งยุคของทุกคน

ในรอบ 10 ปีที่ผ่านมา การส่งเสริมสุขภาพ ได้กลายเป็นวิถีทางใหม่ที่นำประชาชนและสังคมไปสู่การมีสุขภาพอนามัยและคุณภาพชีวิตที่ดี นับเป็นแนวทางการพัฒนาระบบสุขภาพกระแสใหม่ของโลกจนได้รับการขนานนามว่าเป็น “การสาธารณสุขแนวใหม่” (New Public Health) ซึ่งจากความพยายามนำไปใช้ทดลองปฏิบัติสำหรับหลายๆ ประเทศ ได้แก่ ออสเตรเลีย แคนาดา สิงคโปร์ พบว่าสามารถสร้างผลลัพธ์ทาง

สุขภาพที่คุ้มค่ากับการลงทุน เนื่องจากช่วยลดค่าใช้จ่ายทางสุขภาพของประชาชนและของประเทศได้อย่างชัดเจน สำหรับประเทศไทย นับวันตัวเลขค่าใช้จ่ายทางสุขภาพของประชาชนและของประเทศมีแต่เพิ่มขึ้นโดยตลอด ซึ่งรวมถึงที่เป็นความสูญเสียอันเกิดจากสาเหตุที่ป้องกันได้ มีการตั้งข้อสังเกตและศึกษาวิเคราะห์สถานการณ์จากนักวิชาการในแวดวงต่างๆ โดยเฉพาะวงการสาธารณสุข ว่าควรจะมีการเรียนรู้แนวคิดของการส่งเสริมสุขภาพแนวใหม่แล้วนำมาปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลอย่างจริงจัง ความเคลื่อนไหวที่เห็นได้ชัดในปัจจุบันก็คือ ความพยายามในการผลักดันให้จัดตั้ง “สถาบันสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ” และ “กองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ” โดยตราเป็นพระราชบัญญัติ เพื่อทำหน้าที่วางแผนการส่งเสริมสุขภาพเป็นภาพรวมระดับชาติแล้วจัดการให้เกิดโครงการที่เหมาะสมโดยสนับสนุนทุนแก่องค์กรต่างๆ ให้ดำเนินโครงการเพื่อเป้าหมายให้ประชาชนในสังคมมีสุขภาพดี ซึ่งสถาบันวิจัยระบบสาธารณสุขได้มีส่วน

ร่วมคิด และดำเนินการร่วมกันกับกระทรวงสาธารณสุข และกระทรวงการคลัง ตั้งแต่ระยะแรก

เพื่อการส่งเสริมและสานต่อจากภารกิจข้างต้น ในการประชุมวิชาการของสถาบันวิจัยระบบสาธารณสุขประจำปี 2541 สวรส.จึงได้กำหนดให้เนื้อหาการประชุมเป็นเรื่องของการส่งเสริม

เพื่อรณรงค์ให้คนปรับเปลี่ยนเงื่อนไขพฤติกรรม โดยมีงานส่งเสริมสุขภาพที่ประสบความสำเร็จของประเทศออสเตรเลียและแคนาดาเป็นกรณีตัวอย่าง

2. สภาพปัญหาสุขภาพของประเทศไทย

นำเสนอปัญหาสุขภาพของคนไทย โดยใช้ข้อมูลจากการวิเคราะห์ของวิทยาลัยการสาธารณสุขจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งได้แปรข้อมูลการเจ็บป่วยและเสียชีวิตเป็นหน่วยภาวะโรค

การประชุมวิชาการ
ส่งเสริมสุขภาพ :
บทบาทใหม่แห่งยุคของทุกคน
6-8 พฤษภาคม 2541 ณ โรงแรมปรีณิชาเพล

สุขภาพทั้งหมด โดยตั้งชื่อการประชุมว่า “ส่งเสริมสุขภาพ: บทบาทแห่งยุคของทุกคน” วัตถุประสงค์หลักก็คือต้องการนำเสนอแนวคิดและสถานะของการดำเนินงานในการส่งเสริมสุขภาพและเป็นการระดมพลังจากแพทย์ และนักวิชาการสาธารณสุขจากทั่วประเทศเพื่อหาแนวทางในการดำเนินงาน รวมถึงการสร้างกระแสให้สังคมเกิดความตื่นตัวหันมาใส่ใจในเรื่องของการส่งเสริมสุขภาพให้มีสุขภาพดี มากกว่าการพึ่งพาแพทย์เมื่อเกิดการเจ็บป่วย

การประชุมจะมีขึ้นในวันที่ 6-8 พฤษภาคม 2541 ณ โรงแรมปรีณิชาเพล กรุงเทพฯ มีเนื้อหาสำคัญ 6 ประเด็นดังต่อไปนี้

1. แนวคิดการส่งเสริมสุขภาพแนวใหม่

กล่าวถึงที่มาของแนวคิดในระดับนานาชาติ ซึ่งเริ่มขึ้นเมื่อปี 2529 ณ กรุงออตตาวา แคนาดา (The Ottawa Charter) และได้มีการขานรับแนวคิดนี้ต่อกันมาจนเกิดเป็นการประชุมนานาชาติรวม 4 ครั้ง ซึ่งให้เห็นถึงความสำคัญของการเป็นมาตรการนอกกระบบบริการ

และเรียกหน่วยวัดว่า DALY (Disability-adjusted Life Year) และจากข้อมูลนี้พบว่าปัญหาสุขภาพที่สำคัญของคนไทยล้วนเกิดจากสาเหตุที่ป้องกันได้ จึงสมควรอย่างยิ่งที่จะต้องนำเอาแนวคิดเรื่องการส่งเสริมสุขภาพมาใช้เพื่อแก้ไขปัญหา

3. บทบาทของภาคีเพื่อสุขภาพ

เสนอผลการวิเคราะห์การดำเนินงานด้านการส่งเสริมสุขภาพของภาคีภาคต่างๆ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชน ตั้งแต่วิวัฒนาการ ทิศทางการพัฒนา และความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มภาคี โดยคัดเลือกภาคีบางกลุ่มเป็นกรณีศึกษา เพื่อนำไปสู่การวางนโยบายและโครงสร้างพื้นฐานที่จะส่งเสริมให้ภาคีเหล่านั้นสามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. การขยายแนวร่วม สร้างพันธมิตร และพลังทางสังคม

บทบาทและวิเคราะห์ให้เห็นกรณีตัวอย่างพลังทางสังคมเพื่อสุขภาพในระดับชาติที่ประสบความสำเร็จ จนได้รับการยอมรับจากสังคม อาทิ โครงการ

อ่านต่อหน้า 4

HA จัดประชุมรับฟังข้อคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิ

วางแผนขยายภาคีความร่วมมือพัฒนาคุณภาพรพ.

โครงการพัฒนาและรับรองคุณภาพโรงพยาบาล (Hospital Accreditation) จัดการประชุมเชิญผู้ทรงคุณวุฒิ อาทิ นพ.ปรากรม วุฒิมงคล ปลัดกระทรวงสาธารณสุข, ศ.นพ.ประเวศ วะสี, ศ.นพ.เกษม วัฒนชัย, ศ.นพ. วันชัย วัฒนศัพท์, ดร.เรณู โกยสุโข, นพ. สงวน นิตยารัมภ์พงศ์ มาให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานและวางแผนขยายภาคีความร่วมมือเพื่อการพัฒนาคุณภาพโรงพยาบาล ที่โรงแรมเอเชีย กรุงเทพฯ เมื่อกลางเดือนพฤศจิกายนที่ผ่านมา

ประชุมวิชาการส่งเสริมสุขภาพ

(ต่อจากหน้า 3)

ควบคุมและป้องกันโรคเอดส์ โครงการป้องกันการเกิดอุบัติเหตุจราจร และโครงการรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่ เพื่อการสร้างแนวร่วม และพันธมิตรจากองค์กรต่างๆ ทั้งในและนอกประเทศ

5. การพัฒนานโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพ

ศึกษานโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพอันจะเป็นตัวชี้วัดที่สำคัญของระบบสาธารณสุข ได้แก่ นโยบายการจัดสรรงบประมาณเพื่อการส่งเสริมสุขภาพ นโยบายเศรษฐศาสตร์เพื่อสุขภาพ และการศึกษาเฉพาะกรณี เรื่อง "การอุปถัมภ์รายการศิลปะวัฒนธรรม โดยบรรษัทพหุหรือข้ามชาติ"

6. การปรับระบบบริการสาธารณสุขเพื่อการส่งเสริมสุขภาพ

ศึกษาวิเคราะห์ และทบทวนประสบการณ์ เรื่องยุทธศาสตร์การปรับระบบบริการสาธารณสุขเพื่อการส่งเสริมสุขภาพ (Reorientation of Health service towards health promotion) จากต่างประเทศ ในประเด็นของลักษณะ

แนวทางการปรับระบบ ประเภทของบริการทางคลินิกด้านป้องกันที่เหมาะสม และรายละเอียดของกิจกรรมสุขภาพที่ให้ผลคุ้มค่า เป็นต้น

การประชุมวิชาการครั้งนี้ นับเป็นก้าวสำคัญของการส่งเสริมสุขภาพในประเทศไทย ในแง่ที่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในระบบสาธารณสุขของประเทศ ไม่ว่าจะบุคลากรระดับต่างๆ ในระบบ นักวิชาการสาขาที่เกี่ยวข้อง และบุคคลทั่วไป จะได้ทำความเข้าใจกับ "การสาธารณสุขแนวใหม่" ที่กำลังเข้ามามีบทบาทอย่าง

สำคัญสำคัญในระบบสาธารณสุขปัจจุบันและอนาคต รวมทั้งร่วมกันประสานพลัง-ความคิด สร้างสรรค์งานส่งเสริมสุขภาพเพื่อขับเคลื่อนระบบสาธารณสุขสู่ยุคใหม่

ผู้สนใจจะสมัครเข้าร่วมการประชุมวิชาการครั้งนี้ โปรดดูรายละเอียดการประชุมและการสมัครในล้อมกรอบด้านล่าง

สำหรับความคืบหน้าของการประชุม "จับกระแส" จะนำมารายงานให้ทราบต่อไป

การประชุมวิชาการ

"ส่งเสริมสุขภาพ: บทบาทใหม่แห่งยุคของทุกคน"

วันที่/สถานที่	6-8 พฤษภาคม 2541 โรงแรมปรีณัฐพาเลซ
ค่าลงทะเบียน	คนละ 1,500 บาท (รวมเอกสารการประชุม)
วันรับสมัคร	วันนี้ - 31 มีนาคม 2541
การสมัคร	ตัดใบสมัคร (ที่หน้า 11-จับกระแสฉบับนี้) ส่งทางไปรษณีย์หรือทางโทรสาร หมายเลข 951-1295 พร้อมส่งธนบัตรติดส่งจ่ายในนาม สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข ปณฝ.ตลาดขวัญ จ.นนทบุรี ถึง นส.ดวงพร เสงบุญพันธ์ สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข ตึกกรมสุขภาพจิต อาคาร 3 ชั้น 5 กระทรวงสาธารณสุข อ.เมือง จ.นนทบุรี 11000
สอบถามเพิ่มเติม	อุทุมพร มยาเศรษฐ หรือ สุรีย์ พุทธิกุล โทรศัพท์ 951-1286-93 ต่อ 119,144

สร้าง ความรู้ เพื่อ พัฒนาระบบ

การวิจัยเป็นเรื่องสำคัญ อยากให้กำลังใจว่าถ้าทำการวิจัยให้ดีเราสามารถเปลี่ยนแปลงโลกได้ ทำให้โลกดีขึ้นได้ ประเทศเรามีปัญหาต่างๆ มากมาย และล้วนแต่แก้ไขได้ยาก เพราะที่เราพูดกันส่วนใหญ่ล้วนเป็นการแสดงความเห็น ไม่ได้ใช้ความรู้ การใช้ความเห็นนั้นร้อยคนก็เห็นร้อยอย่าง ทำให้ไม่มีพลังที่จะเคลื่อนไป แต่ความรู้ทำให้เห็นตรงกันได้ เกิดพลังที่จะเคลื่อนไปได้ เป็นการเปลี่ยนวัฒนธรรมอำนาจไปสู่วัฒนธรรมความรู้ วัฒนธรรมของเราเป็นวัฒนธรรมอำนาจ มีอยู่แม้แต่ในหมู่นักวิชาการเอง ถ้าไม่ระวังก็มีแนวโน้มที่จะใช้อำนาจเช่นกัน

ปัญหาเชิงโครงสร้างของสังคมไทย

เผด็จประเทศไทยมานาน เห็นความยากจน เห็นการคดโกง และได้ลองมามากกว่าจะแก้ไขได้อย่างไร แต่ไม่

โดย ศ.บพ.ประเวศ วะสี

ค่อยสำเร็จ บางครั้งเราเสนอนายกฯ เช่น เสนอปฏิรูปโรงเรียนแพทย์ในสมัยรัฐบาลจอมพลถนอม (กิตติขจร) ครม. อนุมัติแล้วแต่ก็ยังไม่สำเร็จ ตอนนั้น อาจารย์อารี (วัลยะเสวี) และอาจารย์ อรรถสิทธิ์ (เวชชาชีวะ) รวมอยู่ด้วย เหตุที่ไม่สำเร็จเพราะปัจจัยที่ต่อต้านที่ถักทอกันเยอะมาก แม้แต่หมอก็ยังต่อต้านขนาดคณะปฏิวัติสนับสนุนก็ยังไม่สำเร็จ

ดังนั้นเมื่อเจอความยากอย่าได้เสียใจ ท้อใจ ต้องถามว่าเราจะเผชิญกับความยากอย่างไร บ้านเมืองเราต้องการความคิดใหม่ ต้องการความรู้ ต้องการวิธีการแก้ไข เราเห็นสถาบันต่างๆ ในสังคมหมดแรงไปทุกที การเมือง การศึกษา ศาสนา ก็อ่อนล้าลงไปเรื่อยๆ แต่สังคมไม่อยู่เฉย เคลื่อนไปเรื่อยๆ เราจะเห็นพฤติกรรมว่าพอใครเสนออะไร

ขึ้นมาใหม่มักถูกโจมตี ในสื่อต่างๆ ก็มีคอลัมน์สัตว์ที่คอยโจมตี แดกดัน เย้ยหยัน นักวิชาการที่เสนอบทความลงพิมพ์ ก็ไม่มีพลังพอ ไปกันคนละทิศคนละทาง ในสภาพอย่างนี้เราจะทำอย่างไร

ปัญหาของเราเป็นปัญหาเชิงโครงสร้าง ประการแรกก็คือปัญหาของระบบการเมือง ปัญหาอำนาจรัฐ เมืองไทยเป็นเมืองพุทธแต่ทำไมศีลธรรมเสื่อมก็เพราะว่าตราบไต่ที่อำนาจรัฐไม่ถูกต้องทุกอย่างมันก็เสื่อมหมด

สอง เป็นปัญหาโครงสร้างความสัมพันธ์ในสังคม ปฏิสัมพันธ์ของคนถูกกำหนดด้วยโครงสร้าง ไม่ใช่เรื่องของคนแต่ละคน เรื่องของโครงสร้างเป็นคุณสมบัติ ไม่ใช่ผลรวมของคนแต่ละคน เหมือนกับที่น้ำเป็นคุณสมบัติใหม่ที่เกิดจากการรวมตัวของไฮโดรเจนกับออกซิเจน ตัวโครงสร้างกำหนดคุณสมบัติ เช่น สิ่งของต่างๆ ที่ทำจากไม้เหมือนกัน แต่โครงสร้างต่างกัน ทำให้มันมีคุณสมบัติและการใช้งานต่างกัน

มีการวิจัยชิ้นใหญ่มาจากฮาร์วาร์ด ไปทำวิจัยที่อิตาลี เรื่อง "Making Democracy Work" อิตาลีเป็นประเทศที่ใช้กฎหมายฉบับเดียวกัน แต่การปกครอง

(เรียบเรียงจากคำบรรยายเรื่อง "ประสบการณ์การสร้างความรู้เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาระบบ" วันที่ 31 ตุลาคม 2540 ณ ฟังหวนริสอร์ท แควใหญ่ กาญจนบุรี)

มีการกระจายอำนาจไป 15 region ผลที่เกิดขึ้นในแต่ละเขตไม่เหมือนกัน บางเขตก็ดี บางเขตก็เลว ผลการวิจัยสรุปออกมาชัดเจนว่าตัวที่กำหนดเศรษฐกิจการเมือง ศิลธรรม อยู่ที่ความสัมพันธ์ในสังคม ถ้าเขตไหนมีความสัมพันธ์เป็นทางดิ่งจะแย่ ถ้าเขตไหนความสัมพันธ์เป็นทางราบมากจะดี ความสัมพันธ์ทางราบนี้เรียกว่า civil society หรือประชาสังคม เป็นตัวกำหนดความราบรื่น

เราจะไปแก้ที่คนแต่ละคนไม่ไหว แต่หากสร้างเป็นสังคมขึ้นมาจะช่วยให้เหมือนกับ ดร.เบ็กเป็นนักจิตวิทยาในอเมริกา พยายามแก้ปัญหาตัวบุคคลแต่ไม่สำเร็จ ต้องทำ group therapy ก็ยังไม่ไหวอีก สุดท้ายต้องสร้างความเป็นชุมชน ทุกคนมีความสุขมากที่เป็นสมาชิกหนังสือเล่มหนึ่ง ชื่อ A World Waiting to Be Born บอกว่าใครจะทำอะไรก็ตาม ต้องทำให้เชื่อมโยงกับเรื่องใหญ่ แล้วจะเกิดอิสรภาพแก่เรา ถ้าเราทำเฉพาะส่วนแล้วจะ frustrate ไม่ว่าทำดีแค่ไหนก็ไม่สามารถไปสู่ความสำเร็จที่วาดหวังไว้ได้ เหมือนกับรถยนต์คันหนึ่งต้องมีองค์ประกอบ มีกลไกต่างๆ ครบ ทำงานสัมพันธ์เป็นระบบ จึงจะสามารถแล่นไปได้ ถ้ามีแต่ทำเรื่องล้อเรื่องเดียว ก็ไม่ครบที่จะแล่นไปได้ นี่คือระบบ ต้องดูองค์ประกอบ เราอาจจะทำอย่างเดียวกันได้ แต่ต้องมีคนอื่นทำเรื่องอื่นให้มาสัมพันธ์กัน ไม่อย่างนั้นเราทำส่วนเดียวแล้วหวังว่าจะเกิดผลก็ไม่เกิด ถ้าเราเข้าใจก็ไม่ใช่เป็นไร ถ้าไม่เข้าใจจะหงุดหงิดที่ไม่เป็นไปตามที่เราต้องการ

โครงสร้างความสัมพันธ์ในสังคมของเราเป็นทางดิ่ง ลองไปอ่านหนังสือของ มรว.อดิน ทรัพย์พัฒน์ เรื่อง “สังคมไทยสมัยต้นรัตนโกสินทร์” จะเห็นว่าเป็นทางดิ่งชัดเจนมาตั้งแต่สมัยอยุธยา เป็นความสัมพันธ์ระหว่างนายกับไพร่ ไพร่ก็ยังมีไพร่สมกับไพร่หลวง ความสัมพันธ์นี้มากำหนดพฤติกรรมคน ถ้าความสัมพันธ์เป็นแบบนี้การเรียนรู้จะน้อยมาก ทำให้ระบบปรับตัวไม่ได้ การที่จะปรับตัวได้ต้องเป็น learning system

รถยนต์คันหนึ่งต้องมีองค์ประกอบ มีกลไกต่างๆ ครบ ทำงานสัมพันธ์เป็นระบบ จึงจะสามารถแล่นไปได้ ถ้ามีแต่ทำเรื่องล้อเรื่องเดียว ก็ไม่ครบที่จะแล่นไปได้ นี่คือระบบ...เราอาจจะทำอย่างเดียวกันได้ แต่ต้องมีคนอื่นมาทำเรื่องอื่นให้สัมพันธ์กัน

เป็นระบบแห่งการเรียนรู้ ถ้าระบบไม่สามารถปรับตัวได้ก็จะไม่ยั่งยืน ทั้งหมดนี้ขึ้นอยู่กับปัญญา

สาม-คำนิยม อุปนิสัย พฤติกรรม ถูกกำหนดโดยสิ่งแวดล้อม แต่เดิมพฤติกรรมคนไทยเป็นอย่างนั้นเพราะสิ่งแวดล้อมเป็นเช่นนั้น สิ่งแวดล้อมของไทยอยู่ในเขตร้อน อาหารสมบูรณ์มากในสมัยโบราณ อันตรายก็น้อย ลมได้ฝนก็ไม่มา แผ่นดินไหวก็ไม่มี ไม่ต้องร่วมมือกันก็อยู่ได้ มีอาหารกินทุกคน อันนี้กำหนดให้เราฟุ่มเฟือย ชอบเลี้ยงเพราะมันมีมากมายเหลือเฟือ ก็เอาไปเก็บไว้ในท้องของเพื่อนบ้านไม่ต้องเรียนรู้ ไม่ต้องวางแผน ไม่ต้องร่วมมือ ญี่ปุ่นต้องร่วมมือเพราะที่มันแคบ ภัยธรรมชาติมาก ถ้าไม่ทำอย่างนั้นก็ลำบาก

เราจึงไม่มีวัฒนธรรมของการสร้างญี่ปุ่นมีวัฒนธรรมสร้างมาแต่โบราณ แต่วัฒนธรรมของเราเป็นวัฒนธรรมเก็บ เพราะเรามีมากพอในธรรมชาติจึงไม่ต้องสร้าง แต่ขณะนั้นสิ่งต่างๆ มันเปลี่ยนไปแล้ว ทรัพยากรร่อยหรอไป เชื่อมโยงยาก ปัญญามีน้อย ทุกอย่างถูกระทบหมด การพัฒนาโดยเอาเศรษฐกิจเป็นตัวตั้งกลายเป็นปัญหาเพราะเศรษฐกิจเป็นเรื่องแยกส่วน พัฒนาทีละส่วนอะไรก็ตามที่หยิบมาแยกส่วนจะทำให้โครงสร้างพังหมด ส่วนทั้งหมดคือวัฒนธรรม คือการอยู่ร่วมกันระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ การเรียนรู้ เทคโนโลยี เป็นเพียงส่วนหนึ่งของการอยู่ร่วมกัน ถ้าเราดึงมาส่วนหนึ่งแล้วไปเชื่อมกับโลก เราจะถูกดูไปหมด โรงพยาบาลก็มีแนวคิดเป็นเรื่องเงิน วิชา

การอ่อน พอเอาเงินเป็นตัวตั้ง คนก็ถูกดูไปหมด ไม่มีคนทำวิชาการ ทำให้กระทบปัญญา แล้วไปกระทบโครงสร้างทำให้เกิดวิกฤต เป็นครุกรรมของชาติ เป็นกรรมเชิงโครงสร้างที่หนักหนาสาหัสสาครรจ์ของชาติ

การเชื่อมต่อทางสังคม

social disintegration ภายใจของมนุษย์แยกส่วนแตกกันไป เป็นสภาพของการแตก ผู้หญิงคนหนึ่งถูกตามฆ่า ไม่มีใครช่วยได้ คิดว่าที่ศาลากลางจะช่วยได้กลับถูกเชือดคอโยนศพลงมา สังคมไม่มีภูมิคุ้มกันเพราะขาดการเชื่อมโยงกัน

ยุทธศาสตร์ใหญ่คือการเชื่อมต่อทางสังคม เรื่องชุมชน เรื่องประชาคม ที่จังหวัดตราดมีพระสุบิน ได้ไปดูงานที่สงขลาแล้วกลับไปส่งเสริมชาวบ้านตั้งกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ ตราดจะเป็นจังหวัดแรกที่มีกลุ่มออมทรัพย์ครบทุกหมู่บ้าน เป็นกิจกรรมที่สร้างความเข้มแข็งของชุมชน ศาลาวัดเหมือนตลาดหุ้นของชาวบ้าน ชาวบ้านเอาเงินมาฝากทุกเดือน พวกไม่มีเงินก็มากู้ มาผ่อนใช้ได้ ดอกผลมาทำสวัสดิการการเจ็บป่วย การตาย การศึกษา เป็นธนาคาร เป็นภูมิคุ้มกัน เรื่องนี้ผู้หญิงเป็นผู้จัดการได้ดีกว่าเพราะคิดเชื่อมโยง คนตายไม่มีเงินกองทุนมีเครดิตไปเชื่อโลงศพมาได้ มีพระมาสอนธรรมะ โกงไม่ได้เพราะรู้จักกันเป็นเพื่อนบ้านกัน คนรวยโกงมากกว่าคนจน คนจนจะใช้คืนหมดเพราะเป็นการควบคุมโดยสังคม เมื่อเกิดแล้ว

จะมีความเข้มแข็งจากฐานราก การพัฒนาจากข้างบนทำลายความเข้มแข็งจากฐานรากตลอดเวลา ถ้าไม่สร้างความเข้มแข็งตรงนี้จะทรุดอีก เราจึงต้องกลับไปสร้างความเข้มแข็งที่ระดับฐานอันนี้

ถ้าเราไปคิดว่าคนไทยเลวหมด เราจะหาทางออกยาก อย่าไปสับสนระหว่างมิติทางจริยธรรมกับการจัดการ สิ่งสำคัญคือเรื่องของการจัดการ สิ่งที่เราขาดคือการจัดการ ที่ธรรมศาสตร์พานักศึกษาไปชนบท ไปอยู่กับชาวบ้าน ชาวบ้านเลี้ยงข้าวเลี้ยงปลา ได้คุยกับชาวบ้าน ยอมรับกัน คนเราพอห่างกันไปจนเข้ามาหากันไม่เป็น จะต้องมีคนมาช่วยจัดการ สิ่งที่พระสุบินทำคือการจัดการ เราต้องการธรรมะเชิงระบบ เป็นการเอาธรรมะเข้ามาสู่การจัดการซึ่งถูกมาก เพราะวัดมีมาก ไม่ช้าจังหวัดตราดจะมีครบทุกหมู่บ้าน

เมื่อสัปดาห์ที่แล้ว ไปบรรยายที่เสถียรธรรมสถานของแม่ชีคันสนีย์ (เสถียรสุด) ทำดีมาก สถานที่มีคนให้มา ท่านเป็นคนจัดการ คนที่ต้องการความช่วยเหลือได้รับการจัดการให้ได้รับบริการ เอาเข้ามาเชื่อมกัน มีกิจกรรมร่วมกัน เด็กไม่มีพ่อก็ได้มาอาศัย หากตรงนี้ชัดก็จะเริ่มไปได้ แต่หากคิดว่าคนเลวหมด ก็มุ่งแต่จะอบรมกันทำเดียว

เมื่อคนเราเข้ามาหากัน ธรรมชาติความเอื้ออาทรจะมาเข้ากันได้ ถ้าสรุปว่าประเทศไทยดีหมดยกเว้นมีคนไทยอยู่ก็ไม่รู้จะทำอย่างไร เราต้องการการจัดการเพื่อให้คนมาเอื้ออาทรกัน การเชิญพระมาอบรมจิตใจไม่ได้ประโยชน์ เพราะพระสอนแบบ unengaged แต่การจัดการให้คนเอื้ออาทรกันต้อง engaged

การอบรมจึงไม่ได้ผล ต้องการการจัดการซึ่งเป็นปัญญาอีกมิติหนึ่ง การจัดการตามคำจำกัดความของ (ปีเตอร์) ดรักเกอร์ บอกว่าเป็นการใช้ความรู้เพื่อสร้างความรู้ หากใช้ความรู้โดยไม่ได้สร้างความรู้ไม่ถือว่าเป็นการจัดการ อย่างการบริหารราชการ หรือ administration อันนั้นไม่ใช่การจัดการ ไม่ได้สนใจ

ความรู้ การจัดการต้องใช้การวิจัยตลอดเวลา การตลาดก็ใช้การจัดการจึงมีพลังมาก วิจัยว่าลูกค้าคือใคร ต้องการอะไร จุดขายของสินค้าอยู่ตรงไหน ชื่อที่จะใช้ ในการขายควรเป็นอย่างไร มียุทธศาสตร์ในการขาย เอาผลการขายมาปรับยุทธศาสตร์อีก อะไรจะไปไหนมันได้ สิ่งที่ใช้การวิจัยมากมาแต่ไหนแต่ไรคือการตลาดและการสงคราม ทำมาแต่สมัยพระนเรศวร ว่าใครเป็นแม่ทัพเรามีวิธีการทำสงครามอย่างไร

แต่เดี๋ยวนี้สังคมเคลื่อนไปแล้วแตก เพราะใช้แต่ความเห็น

การวิจัยและพัฒนาอาจจะเริ่มต้นด้วยคนสองคน แล้วชวนคนมาร่วมกันมากขึ้น มาร่วมวิจัย มาร่วมใช้ผลการวิจัย มันจะผูกพันทำให้เห็นตรงกัน ดึงคนเข้ามา ร่วมพลังและทิศทางการก็จะเกิด R&D จะเป็น social integrator มันให้ความรู้ ความร่วมมือที่จะนำมาสู่การแก้ปัญหา ใช้มันพัฒนาตัวเอง ใช้มันพัฒนาวิธีคิด แต่ขณะนี้ social disintegration จึงไม่มีคำตอบ

วิธีคิดเป็นเรื่องสำคัญ ถ้าวิธีคิดไม่ถูกต้องจะติดอยู่ในความรู้เป็นก้อนๆ แต่ความเป็นจริงเป็น dynamic เป็น interconnectedness

วิธีคิดในพระไตรปิฎก ต่างจากสิ่งที่เราคิดกัน อบายมุขทำให้เกิดความจน แต่ความจนก็ทำให้เกิดอบายมุข ถ้าทำให้มีรายได้อบายมุขก็หาย

ถ้าเราคิดแบบตายตัวจะติดและจะคับข้องใจ มีพราหมณ์องค์หนึ่งถามว่า “สิ่งทั้งปวงมีอยู่จริงหรือหนอ สิ่งทั้งปวงไม่มีอยู่จริงหรือหนอ” พระพุทธเจ้าตอบว่า “ตถาคตไม่เข้าใกล้ส่วนสุด (อันต)” ทรงตรัสตั้งแต่แรกว่า “ทเว เม ภิกขเว อันตภาภิกขุไม่ควรเสพส่วนสุดทั้งสอง” เพราะสิ่งนี้มีสิ่งนี้จึงมี ไม่มีอะไรที่มีหรือไม่มีโดยตัวของมันเอง ทุกอย่างเป็นเงื่อนไข เป็น dynamic relationship เราไปสรุปตายตัวแล้วเราจะผิด ทุกอย่างจะมีประโยชน์ถ้าเราไม่มองให้ตายตัว การชมและการตำหนิไม่ใช่ธรรมะ ขึ้นอยู่กับว่ากำลังเชื่อมโยงอยู่กับอะไร ธรรมะขึ้น

อยู่กับการทราบว่าจะอะไรเชื่อมอยู่กับอะไร การคิดแบบสุดโต่งจะนำไปสู่ทิว

เราใช้การวิจัยเป็นเครื่องพัฒนาตัวเราเอง สร้างความรู้ ทำแล้วตัวเราดีขึ้น มีปัญญามากขึ้น มีอิสระมากขึ้น มีเมตตามากขึ้น ปัญญาคือการที่เรามีอิสระมากขึ้น ถ้าทำแล้วเรามีความเกลียดความโกรธมากขึ้นแสดงว่าเราไปติดในทิว ชาวบ้านทะเลาะกันเพราะราคาตัณหา พระหรือนักวิชาการทะเลาะกันเพราะทิวราคา

ถ้าเรามองเห็นความเชื่อมโยงก็จะไม่ทะเลาะ ถ้าเราเห็นข้างทั้งตัวเราก็จะไม่แปลกใจอะไรที่คนเราจะเห็นต่างกัน

ประสบการณ์การทำงานเรื่องยาก “ปฏิรูปการเมือง”

บางเรื่องยากเกินจนคนไม่อยากจะคิดทำ หลบความยากไปทำสิ่งที่ยาง แต่ไม่มีประโยชน์ นักวิชาการในมหาวิทยาลัยทำเรื่องง่ายเพื่อตำแหน่ง

ถ้าเราเข้าใจ ความยากไม่ใช่ความเจ็บปวด เป็นความสุข ถ้าไม่เผชิญความยากก็เหมือนปลาตายลอยน้ำ

มาทำงานเรื่องการปฏิรูปการเมือง ทั้งที่ไม่เคยเรียนรัฐศาสตร์ เดิมสนใจเรื่องคนใช้ที่ยากจนกว่าทำไมลำบาก ต่อมาสนใจเรื่องสาธารณสุข ไปเชื่อมโยงกับความยากจน ความไม่ยุติธรรมในสังคม เห็นอำนาจที่ทาต่อสังคม ดูประวัติของคนที่พยายามแก้ไข เช่น ดร.ปรีดี (พนมยงค์) ดร.ป๋วย (อึ้งภากรณ์) ทั้งสองท่านเป็นคนดี แต่ทำไม่สำเร็จก็เพราะอำนาจที่จะไม่ให้เกิดการแก้ไข มันแรงมาก

ดูเขามาเรื่อย โดยที่เราไม่มีผลประโยชน์ ทำให้เราสามารถมองได้อย่างเป็นกลาง ถ้ามีผลประโยชน์ความเห็นเราจะเบี่ยง

พอนักการเมืองมาเป็นนายกฯ ใหม่ๆ สังคมก็ตื่นเต้นหวังว่าจะแก้ปัญหาได้ แล้วสังคมจะเกลียดนายกฯ ใน 1 ปี ตอนหลังก็จะสิ้นเข้าไปอีก เมื่อตอนที่อาจารย์สัญญา (ธรรมศักดิ์) เป็น

กร : ส ความ คิด

นายกฯ ถูกโจมตีมาก ท่านพุทธทาสให้
ธรรมะว่าต้องใช้สุทธิคือความบริสุทธิ์
ต้องใช้ปัญญา ถ้าไม่พอต้องใช้เมตตา
ไม่สำเร็จก็ต้องใช้ขันติ เวลาใช้ธรรมะ
ต้องใช้เป็น package เพราะธรรมะข้อ
เดียวมีข้อเสีย เช่น อินทรีย์ 5 ถ้ามี
ศรัทธามากก็โง่ ถ้ามีปัญญา มากก็ฟุ้งซ่าน
การมีกัลยาณมิตรก็จะช่วยให้เร็วขึ้น วิ
ริยะกับสมาธิ ถ้ามีสมาธิก็ขี้เกียจ ต้อง
มีวิริยะ สติอยู่ตรงกลาง พอมากขึ้นก็เป็น
พละ 5

คนเมื่อนักการเมือง พยายามหา
นักการเมืองที่ดีก็หาไม่ได้ ไม่คิดว่าตัว
ระบบการเมืองต่างหากที่ไม่ถูกต้อง
ทำให้เกิดความไม่ถูกต้องออกมา จะ
แก้ไขอย่างไร จะเอาอะไรเป็นสื่อ บท
ความของ ดร.อมร จันทรสมบุรณ์ เรื่อง
"constitutionalism" พูดถึงทุกสิ่งทุกอย่าง
พูดถึงวิชาการที่จะเอาามาแก้ปัญหา วิธี
การนั้นต้องครอบคลุมมาก และต้อง
แสดงวิธีการที่เห็นชัดว่าจะแก้ปัญหาได้
จริง คนจึงจะอยากแก้ และต้องมี
เอกสารอ้างอิงต่างๆ เพราะการจะ
เคลื่อนอะไรให้สำเร็จต้องมีเอกสารหลัก
ที่ให้พลัง มิฉะนั้นจะผิดเพี้ยนไปได้ง่าย

เอกสารของ ดร.อมรมีพลัง แต่
เอาไปทำ marketing ไม่ได้ เห็นคำหนึ่ง
หมกอยู่ในนั้นคือปฏิรูปการเมือง คิดว่า
น่าจะเอาไปใช้ได้ แต่ความหมายก็ถูกตี
จนพร่า แล้วแต่ว่าเขาอยากอะไร นักวิชา
การก็เสนอกันมาคนละทิศละทาง บาง
คนบอกว่าต้องพูดเรื่องการกระจายอำนาจ
บางคนบอกว่าต้องปฏิรูปจิตใจ เราต้อง
วางแผนที่จะสกัดเรื่องพวกนี้ออกไป
ต้องจับประเด็นให้ได้ว่าคนเกลียดนัก
การเมืองจึง ต้องพูดว่าปฏิรูปเพื่อลด
ความทุจริตและเพิ่มประสิทธิภาพของ
นักการเมือง เพราะพูดเรื่องการกระจาย
อำนาจมันไม่ให้ความรู้สึก บางคนบอก
ว่าต้องปฏิรูประบบราชการ แสดงว่าไม่มี
ยุทธศาสตร์ เราต้องตั้งจุดที่อ่อนก่อน
เพราะคนเกลียดนักการเมืองมากกว่ากัน
แต่ระบบราชการเหนียวแน่นมาก ต้อง
ประมวลทั้งหมด ดูว่าจะออกมาอย่างไร
คนส่วนใหญ่ทำไม่มียุทธศาสตร์ เหมือน

ถ้าจะทำงานสร้างความรู้แล้วหยุดอยู่
แค่นั้นก็ได้ แต่ถ้ามีการเคลื่อนต่อไป
ด้วยก็จะเป็นการนำความรู้ไปสู่การ
เปลี่ยนแปลง นักวิจัยจะเคลื่อนเอง
หรือจะให้ใครเคลื่อนก็แล้วแต่ จึงจะ
ครบวงจร จึงจะนำไปสู่การเปลี่ยน
แปลงได้

ชาวพุทธพูดเรื่องพระแต่เข้าไม่ถึงธรรมะ
ถ้าไม่มียุทธศาสตร์จะไม่มีการพัฒนา
ตอนที่อังกฤษรบกับเยอรมัน อังกฤษ
ด้อยกว่าเยอรมันทุกอย่าง เซอร์ซิลบอก
ว่าต้องให้อเมริกันเข้าสงคราม เพราะมี
ทรัพยากรมาก พอญี่ปุ่นไปทิ้งระเบิดที่
เพิร์ล ฮาร์เบอร์ เซอร์ซิลบอกว่าใช่โย เรา
ชนะแล้ว

เราต้องแมนในยุทธศาสตร์ ดู
อย่างคอมมิวนิสต์เกลียดเจียงไคเช็ค
จับได้แต่ก็ไม่ฆ่า เพราะว่าการรวม
พลังต่อสู้กับญี่ปุ่น การทำเรื่องปฏิรูปการ
เมืองเราจะไม่ไปทะเลาะกับนักการเมือง
ไม่อย่างนั้นจะเบี้ยว

อีกปัจจัยคือเรื่องของจังหวะ ไม่
ใช่ไปอ่อนวอนนักการเมือง นักการเมือง
ทำไม่ได้ต้องไปทำที่สังคม ให้สังคมเรียนรู้
พอดีคุณฉลาด (วรณัฏ) อุดข้าวเรียก
เรื่องการเลือกตั้ง มีคนมาชุมนุมกันมาก
คนมาชุมนุมมีวัตถุประสงค์ต่างๆ กัน
หนักเข้ากลายเป็นเรื่องอื่น กลายเป็น
พวกเกลียดคุณชวนกับชอบคุณชวน
(หลีกภัย) กำลังจะเกิดเรื่องรุนแรง ต่าง
จังหวัดก็กำลังปลุกระดม สิ่งที่คุณฉลาด
เสนอไม่ใช่เรื่องปฏิรูปการเมือง เป็นแค่
การเลือกตั้งทุกระดับ วันที่ 1 มิย. 37
ได้เขียนบทความว่าความตายของฉลาด
ควรจะนำไปสู่การปฏิรูปการเมือง
เป็นการโยนลูกลงไปเป็นครั้งแรก เพราะ
ตอนนั้นไม่มีทางออก พวกหมอลิ้นด
(หัตถ์รัตน) หมอเหวง (โตจิราการ) ก็
ประกาศตั้งองค์กรปฏิรูปการเมือง คุณมี
ชัย (ฤชพันธุ์) ก็บอกทันทีว่าถ้าจะปฏิรูป
ต้องแก้ ม. 211 พบกับคุณชวนวันที่ 6-
7 บอกว่าพรรคประชาธิปัตย์จะตั้ง

กรรมการปฏิรูปการเมือง แต่พรรค
ประชุมแล้วไม่ตั้ง พอวันที่ 9 คุณมารุต
(บุญนาถ) ประกาศตั้ง คพป. (คณะ
กรรมการพัฒนาประชาธิปไตย) ถือ
หนังสือนี้ไปหาคุณฉลาดหวังจะให้ถอด
ข้าว แกกก็ไม่อด ก็มาคิดว่าทำอะไร
ถ้าไม่รับก็จะเกิดความโกลาหล หนังสือ
พิมพ์ก็คงพาดหัวว่าเราเป็นพวกต้านชวน
สุดท้ายก็มีการประชุม เขาเสนอให้เป็น
ประธาน ก็คิดว่าต้องหาคนมาร่วมจาก
หลายๆทาง รวมทั้งจากกองทัพด้วย
ตอนนั้นความรู้สึกกับกองทัพไม่ค่อยดีนัก
แต่เราต้องการส่งสัญญาณว่าเราต้องการ
ให้กองทัพมาร่วม ชวนคุณสายหยุด
(พลเอกสายหยุด เกิดผล) คุณสายหยุด
เป็นฝ่ายรับฟังความคิดเห็น เอาคนที่เรา
จะเชื่อมโยงด้วยเข้ามาซึ่งกองทัพก็เต็มใจ
เพราะเราให้เกียรติเขา พล.ร.ต.ทำนุ
(เนตรโรจน์) เป็นเพื่อนกับแม่ทัพเรือ
ช่วยทำความเข้าใจตลอดเวลา ทำให้แม่
ทัพเรือพูดสนับสนุนตลอดเวลา

ยุทธศาสตร์คือต้องสร้างความรู้
และนำความรู้ไปสู่การเรียนรู้ของสังคม
เราสะสมข้อมูลไว้ในตัวเองว่าใครพูด
อะไรถึงใครเพื่อจะได้เอามาใช้ หลายปี
ก่อนหน้านั้นเคยถาม อ.เกษม (สุวรรณ
กุล) ว่าใครเป็นนักนิเทศศาสตร์ที่เก่งที่สุด
ได้รับคำตอบว่าเป็น อ.บวรศักดิ์ (อุ
วรรณโณ) อ.บวรศักดิ์เป็นนักวิชาการ
สามารถค้นคว้าและเขียนออกมาได้เร็ว
เราบอกว่าเราจะไม่พูดจนกว่าจะได้ความรู้
เราต้องค้นคว้าและทำเอกสาร จน
หนังสือพิมพ์โจมตีว่าทำไมเงียบไป ตอน
นั้นอ.บวรศักดิ์ไปเอานักวิชาการมาค้น
หาความรู้ว่าทำไมประเทศต่างๆ ต้อง

ปฏิรูป รวมทั้งในเยอรมัน ซึ่งฮิตเลอร์ เข้ามาในระบอบประชาธิปไตย คนเยอรมันช็อคมาก หลังสงครามโลกครั้งที่สอง จึงมาทบทวนแล้วเขียนรัฐธรรมนูญขึ้นมาใหม่ เราไปขอยุทธวิธีจากเงินจาก สกว. (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย) เอานักวิชาการมาค่านกฎหมายรัฐธรรมนูญทั้งโลก เพื่อว่าจะได้มีเอกสารหลัก และยังคงมีเอกสารที่สื่อ กับสาธารณชนได้ ไม่อย่างนั้นจะหมดความสนใจ จึงต้องเขียนเอกสารขึ้นมา อันหนึ่งด้วยตัวเอง เรื่อง "ปฏิรูปการเมือง" เพื่อสื่อทำความเข้าใจกับผู้คน เอกสารเล็กๆ มีความสำคัญ เอกสารวิชาการที่หนาๆ ใช้เป็นหลักได้ แต่ใช้สื่อสารไม่ได้ ต้องแปรรูป เราต้องเข้าใจวัฒนธรรมไทยว่าคนไทยไม่ชอบอ่าน ไม่ชอบหนังสือหนาๆ ต้องไปศึกษาเอกสารหลัก จนสกัดประเด็นสำคัญออกมา เพื่อสื่อให้คนเข้าใจได้อย่างมีพลัง พิมพ์เป็นเล่มเล็กๆ ใช้เป็นเครื่องมือ ไปประชุมที่ไหนก็เอาไป ต้องวางยุทธศาสตร์สื่อเพื่อให้เข้าใจ ไม่อย่างนั้นจะวิจารณ์อย่างไม่ถูกต้อง ต้องเคลื่อนไหวสาธารณะให้เข้าใจและให้แรง มิฉะนั้นนักวิชาการจะวิจารณ์จน เราอาจจะไม่ทำเอง แต่หากคนมาทำให้เข้าใจเพื่อ empower public เมื่อสาธารณชนมีความรู้ก็จะมีอำนาจ

เรารู้ว่าถ้าเรามีความรู้จริง ความรู้นั้นจะไม่สูญหายไปจากโลก ตัวอย่าง นายกรัฐมนตรีอังกฤษไปเยี่ยมไมเคิล ฟาราเดย์ ถามว่าอนาคตของไฟฟ้าจะเป็นอย่างไร ฟาราเดย์ตอบว่าท่านจะเก็บภาษีได้จากสิ่งนี้

สื่อมวลชนเคยชินกับความเห็น แต่ความเห็นไม่ยั่งยืน บอกเขาว่าภายใน 3-4 ปีสังคมจะวิกฤตจนไม่มีทางออก นอกจากต้องปฏิรูปการเมือง สื่อก็ไม่เชื่อ จำเป็นต้องมีวิธีการเชื่อมต่อกับสื่อ นพ.เพรา (นิเวศวงศ์) มีอิทธิพลต่อคอลัมน์นิสต์ของไทยรัฐมาก ได้ไปกินข้าวด้วยกัน สังคมไทยให้ความสำคัญกับการกินข้าวด้วยกันมาก ถือว่าเป็นพวกเดียวกัน ในที่สุดทุกคอลัมน์ของไทยรัฐสนับสนุนการปฏิรูปการเมือง การแถลง

ข่าวไม่ได้ผล ต้องให้เกียรติเขา ให้เขามีสวนร่วม แล้วเขาจะเกิดปัญญา

ตอนสถาปนาประชุมทำแผนฯ 8 ก็เหมือนกัน ต้อง intensive มาก ต้องใช้กระบวนการมีส่วนร่วม ให้เขาร่วมเข้าประชุมกลุ่มย่อย จึงจะทำให้เกิดข่าวใหญ่ เคยประชุมสื่อที่สวนสามพราน คนไทยไม่มีวัฒนธรรมการอ่าน คนไทยจะพูดเก่งกว่าเขียน เรื่องยากๆ ต้องอ่านจึงจะเข้าใจ ก็จับเขาไปขังไว้ที่สวนสามพรานให้เขาอ่านเสียก่อนแล้วรุ่งเช้าค่อยมาคุยกัน

วิธีคิดต้องคิดเป็นอนิจจัง เป็น dynamic คุณชวนไม่เชื่อเรื่องของระบบ มักจะบอกว่าระบบไม่มีปัญหา คนต่างหากที่เป็นปัญหา นักข่าวก็จะมาบอกหัวให้ตีกัน ก็ตอบไปว่าเขาไม่เห็นด้วย วันหนึ่งวันหน้าเขาก็เห็นด้วยได้ ดูอย่างคุณเสนาะ (เทียนทอง) ประกาศยอมตาย แต่สุดท้ายก็ยังมีรัฐธรรมนูญใหม่

ทุกอย่างเป็นอนิจจัง อย่าเพิ่งไป react เราต้องเปิดใจให้ใหญ่ พอเราเปิดใหญ่ความเป็นอนิจจังจะเข้ามาทำงาน ต้องเห็นทั้งหมดจึงจะปฏิรูปได้ ถ้าเห็นส่วนเดียวทำการเปลี่ยนแปลงไม่ได้

เรื่องปฏิรูปการศึกษา ขณะนี้มีการลี้ภัยทางการศึกษา คือส่งลูกไปเรียนเมืองนอก ดร.รุ่ง (แก้วแดง) เขียนหนังสือเอาไว้ ได้ข้อมูลมาจากการวิจัยจำนวนมาก ตั้งใจว่าจะเอามาย่อยเขียนเป็นเล่มเล็กๆ ให้คนเข้าใจ เหมือนกับที่ สกว. มีวิจัยเรื่องวิกฤตทางเศรษฐกิจ เวลาน่าเสนอ ต้องย่อยลงไปให้สาธารณชนเข้าใจ เพราะหนังสือวิชาการจะบรรยายละเอียด ต้องประมวลทั้งหมด ปัญหา สาเหตุ การแก้ปัญหา และต้องมีมรรควิธีการแก้ไขจะทำอย่างไร ที่พูดมานี้เป็นเรื่องของปัญหา เรายังมาถึงแค่ขั้นนิโรธ ยังไม่ถึงมรรค ต้อง focus ไปที่วิธีการว่าจะทำตรงนี้ แล้วจะเกิดพลังของการเสนอ ถ้าจะทำงานสร้างความรู้แล้วจะหยุดแค่นั้นก็ได้ แต่ถ้ามีการเคลื่อนไหวไปด้วยก็จะเป็นการนำความรู้ไปสู่การเปลี่ยนแปลง นักวิจัยจะเคลื่อนไหวหรือจะให้ใครเคลื่อนไหวก็ได้แล้วแต่ จึงจะ

ครบวงจร จึงจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงได้ เช่น การที่ออกมาบอกว่าต้องออกกฎหมายสักฉบับก็จะทำให้นักการเมืองรู้สึกว่าเขามีส่วนร่วม เราจะตั้งสภาพิธีรูปการศึกษา กำหนดในสิ่งต่างๆ ที่อยากจะให้เกิดขึ้น ต้องคิดถึง product ที่ใหญ่ก่อน นักการเมืองจึงจะเข้ามามีส่วนร่วม สาธารณชนจะเข้ามามีส่วนร่วม

สรุป

การวิจัยคือการสร้างความรู้ เพื่อเอาความรู้ไปใช้งาน คนไทยมักจะมองหาอำนาจ คิดว่าอำนาจจะเปลี่ยนแปลงได้ แต่ผู้มีอำนาจมักทำอะไรไม่สำเร็จ เราต้องมองอย่างเชื่อมโยง มีเมตตา สร้างชุมชนวิชาการ ใช้สายกลาง เมื่อเรามีจิตใจดีขึ้น มีพลังมากขึ้น มีความสุขมากขึ้น ก็จะเป็นการเคลื่อนไหวที่ทำให้สังคมกลายเป็น interactive learning มีการปฏิสัมพันธ์และเคลื่อนไหวข้างหน้าพร้อมๆ กัน ไม่ใช่ตัวต้องบีบบังคับให้คนอื่นต้องเชื่อ ขอให้ระวัง ego มีความถ่อมตัวเคารพผู้อื่น มีสติ คิดให้มีสติ อย่าเข้าไปสู่ความสุดโต่งตายตัว จะเป็นกระบวนการที่มีความสุข สร้างสรรค์ เกิดปิติแผ่ซ่านไปทั่วทุกอณูของร่างกาย ถ้าเราทำได้ทำเรื่องอะไรที่ดีๆ เวลาเขียนเอกสารวิชาการที่ดีๆ สักฉบับจะเกิดปิติ เป็นการพัฒนาความสุขทางจิตวิญญาณ หวังว่าคนรุ่นใหม่จะใช้การวิจัยเป็นแหล่งสร้างความสุขทางจิตวิญญาณ สร้างอิสรภาพให้ตนเอง พัฒนาทางจิตวิญญาณ ตัวปัญญาที่ลึกๆ ถ้าไม่มีเมตตา มันจะติด ต้องมีเมตตาจึงจะเข้าถึงปัญญาที่ลึกได้ ถ้าเราเข้าใจก็จะพัฒนาทุกอย่าง เป็นทุกอย่าง เป็นเมตตา จริยธรรม ไปในตัว เป็นสิ่งที่เรียกว่าการศึกษาที่แท้จริง การวิจัยเป็นทางแห่งปัญญา การศึกษาที่แท้คือการสร้างปัญญา

หวังว่าจะได้รับประโยชน์ในเรื่อง การมอง ได้วิธีคิด เห็นโอกาสที่จะทำประโยชน์แก่สังคม เพราะความรู้นี้เป็นสากล จะนำไปใช้ที่ไหนก็ได้

ชุดโครงการวิจัยเพื่อถนนปลอดภัย

เครือข่ายและกระบวนการนโยบายต้นอุบัตกัยจราจร

งานวิจัยเรื่องนี้เป็น 1 ใน 4 โครงการย่อยของ ชุดโครงการวิจัยเพื่อถนนปลอดภัย ที่สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุขได้ร่วมมือกับสำนักงานคณะกรรมการจัดการจราจรทางบก (สจร.) จัดทำชุดโครงการวิจัยเพื่อถนนปลอดภัย อันมีจุดประสงค์คือ สร้างองค์ความรู้และนำไปใช้ประโยชน์ในทางปฏิบัติ เพื่อป้องกันอุบัติเหตุจราจร ซึ่งเริ่มดำเนินการมาตั้งแต่เดือนเมษายน 2540

แนวคิดสำคัญของงานวิจัยเครือข่ายและกระบวนการนโยบายด้านอุบัติเหตุจราจรของไทย ที่ผู้บริหารโครงการฯ คือรศ.ดร.พัชรี ลิโรรส อาจารย์ประจำคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ต้องการชี้ให้เห็น ก็คือการที่สถิติอุบัติเหตุจราจรมีแนวโน้มสูงอย่างต่อเนื่องทั้งๆ ที่ภาครัฐได้พยายามแก้ปัญหาโดยตลอดนั้น ไม่น่าจะเกิดจากการที่มาตรการทางกฎหมายเป็นสาเหตุของความล้มเหลวของตัวนโยบาย แต่อาจมีสาเหตุมาจากกลไกการบังคับใช้กฎหมายที่ยังย่อหย่อนและขาดการประสานงานระหว่างหน่วยงาน อันเป็นภาพสะท้อนของลักษณะการทำงานของระบบราชการไทย หากจะกล่าวโดยสรุปก็คือ การขาดเครือข่ายที่สมบูรณ์ทำให้เกิดความล้มเหลวในการแก้ปัญหาการลดอุบัติเหตุจราจร

อย่างไรก็ตาม จากสภาพปัญหาที่กล่าวมาอาจยังไม่เพียงพอที่จะทำให้เข้าใจปัญหาการบริหารงานอุบัติเหตุจราจรได้ทั้งหมด เนื่องจากการที่จะสามารถทำความเข้าใจในประเด็นดังกล่าว จำเป็นอย่างยิ่งจะต้องมองเห็นนโยบายทั้งหมดของชาติ องค์กรที่เกี่ยวข้อง และการเปลี่ยนแปลงของประเด็นนโยบายที่นำมาสู่นโยบายระดับชาติในปัจจุบัน ดังนั้นงานวิจัยเรื่องนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการนโยบายที่เกี่ยวกับอุบัติเหตุจราจรของไทย โดยให้ความสนใจใน

กลไกการกำหนดนโยบาย เครือข่ายที่โยงใยกลไก (Policy Networking) ดังกล่าว และข้อจำกัด โดยเฉพาะในเชิงระบบ (system factors) อันจะช่วยให้เกิดความเข้าใจภาครัฐและเอกชนที่เข้ามามีบทบาทในกระบวนการนโยบาย (Policy Actors) ในแง่ของการตัดสินใจ การสร้างนโยบาย รวมถึงการนำนโยบายไปปฏิบัติ

นอกจากนี้ยังจะมีการศึกษาเฉพาะในเรื่องของนโยบายอุบัติเหตุจราจรในระดับชาติของแต่ละกระทรวงว่าสอดคล้องกับสภาพปัญหา และซ้ำซ้อนกับหน่วยงานอื่นหรือไม่ อย่างไรก็ตามการเชื่อมโยงกลไกที่นำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ ข้อจำกัดทางสถาบันที่เป็น

อุปสรรคในการสร้างเครือข่ายนโยบาย อุบัติเหตุจราจร รวมทั้งการสังเคราะห์ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อนำไปสู่การพัฒนาโยบายสาธารณะ และกลไกการนำนโยบายไปสู่การแก้ปัญหาอุบัติเหตุจราจร

ใช้วิธีการศึกษาโดยการวิเคราะห์กระบวนการนโยบาย (Policy Process Analysis) ที่ใช้กรอบการศึกษา Policy Network เก็บข้อมูลจากเอกสาร และการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ข้าราชการ นักการเมือง นักธุรกิจ กลุ่ม NGOs และนักวิชาการมีกำหนดเวลาวิจัย 5 เดือน (พฤศจิกายน 2540-มีนาคม 2541)

การปฏิรูประบบสวัสดิการ รักษาพยาบาลของข้าราชการ มีทิศทางอย่างไร? มาตรการเฉพาะหน้า ปี 2541 อันเนื่องมาจากวิกฤตทางการคลัง จะเป็นอย่างไร? กองทุนสุขภาพของข้าราชการ คืออะไร? หาคำตอบได้ จาก

สวัสดิการ รักษาพยาบาล ของ ข้าราชการ

หนังสือที่ข้าราชการต้องอ่าน

โดย ปกฤษณ์ ท่อเลิศวิทย์ กัณยัม ศ.บว.ประเวศ ว-สี

- "แกะรอย" กระบวนการปฏิรูปฯ
- ประเมินมาตรการ เฉพาะหน้า ปี 2541
- ทิศทางในอนาคต

วันนี้! ที่ร้านหนังสือชั้นนำทั่วประเทศ หรือสั่งซื้อโดยตรงที่สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข ราคาเล่มละ 50 บาท

เรื่องปฏิรูปโรงพยาบาลรัฐ
(ต่อจากหน้า 2)

ทำให้ไม่ค่อยเป็นมาตรฐานเดียวกัน อีกทั้งยังทำพร้อมกันเร็วเกินไป สภาวะนี้ได้ก่อให้เกิดปัญหาในด้านการกำกับดูแล เพราะทำให้จำนวนผู้ใช้บริการเพิ่มขึ้นทั้งที่มีความจำเป็นและไม่จำเป็น คณะผู้บริหารจึงต้องคำนึงเสมอว่าการปรับปรุงเพื่อพัฒนาคุณภาพบริการนั้น จะต้องมีความคุ้มค่าอย่างแน่นอน นอกจากนี้ยังต้องคำนึงถึงการจัดระบบค่าตอบแทนที่จูงใจ และการตั้งราคาค่าบริการที่เหมาะสมด้วย

สำหรับในฮ่องกง Mr.Lieu ได้ให้ข้อคิดว่า รัฐจะกระจายอำนาจได้ก็ต่อเมื่อมั่นใจได้ว่าผู้บริหารจะต้องมีความสามารถและมีทักษะในการบริหารจัดการอย่างแท้จริง ซึ่งฮ่องกงได้ให้ความสำคัญในจุดนี้ นอกจากนี้ยังเห็นว่าหัวใจของการปฏิรูปก็คือ การได้รับแรงสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลทุกคน เพื่อให้การเปลี่ยนแปลงที่ยั่งยืนเกิดขึ้นได้ทั่วทั้งองค์กร การปฏิรูปในระยะแรก จึงต้องพยายามดำเนินงานให้เกิดผลบวก เพื่อเป็นตัวอย่างความสำเร็จที่จะสามารถจูงใจให้โรงพยาบาลแห่งอื่นปฏิรูปต่อไป

การปฏิรูปสป.รัฐในฮ่องกง

ลักษณะระบบบริการสาธารณสุข

การให้บริการขั้นพื้นฐาน ร้อยละ 75 ให้บริการโดยแพทย์เอกชน การให้บริการทุติยภูมิและตติยภูมิ ร้อยละ 92 บริการโดยรัฐ ผู้ป่วยในมีค่าใช้จ่ายเพียงวันละ US\$8 ส่วนบริการฉุกเฉินรัฐไม่คิดค่าใช้จ่าย

จุดกำเนิดการปฏิรูป

เกิดจากการที่ระบบเดิมมีการบริหารแบบรวมศูนย์อำนาจมากเกินไป ทำให้ไม่เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล ขาดความเชื่อถือจากประชาชน มีปัญหาแพทย์ออกจากภาครัฐไปอยู่ภาคเอกชนจำนวนมาก อัตราการลาออกของเจ้าหน้าที่สูงมาก และรพ.รัฐไม่เป็นที่เชื่อถือของประชาชน จึงทำให้เกิดความมั่งหวังที่จะทำให้องค์กรมีประสิทธิภาพ และมีการกระจายอำนาจเพื่อให้รพ.สามารถตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนได้มากขึ้น

วิธีการปฏิรูป

เริ่มจากการตั้งหน่วยงานอิสระของรัฐ คือ Hospital Authority (HA) ขึ้นมาดูแลการปฏิรูปรพ.รัฐทั้งหมด ซึ่งในระยะแรกจำเป็นต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญมาให้คำแนะนำในเรื่องหลักๆ เช่น โครงสร้าง การบริหารจัดการ วิธีคิด เนื่องจากรพ.แต่ละแห่งมีความแตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง นอกจากนี้ HA ยังต้องเข้าไปทำความเข้าใจและร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเจ้าหน้าที่รพ.ทุกคน โดยก่อนปฏิรูประบบ ให้รพ.จัดทำแผนงานและกำหนดระยะเวลาที่แน่นอนภายใต้งบประมาณเดิมที่ได้รับ และรัฐจะสนับสนุนเฉพาะในส่วนที่รพ.ต้องการจ้างผู้จัดการที่เชี่ยวชาญเพิ่มเพียงจำนวนหนึ่งเท่านั้น

ส่วนเรื่องการกระจายอำนาจ HA ได้ร่วมกับคณะกรรมการรพ.กำกับและประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้บริหารรพ. โดยมีวิธีจูงใจให้ผู้บริหารรพ.ทำงานให้ได้ตามเป้าหมาย คือ หักเงินเดือนไว้ร้อยละ 5 หากครบปีทำงานได้ตามเป้าหมายก็สามารถรับเงินส่วนนี้คืนไป หากทำได้เกินเป้าหมายก็รับเพิ่มอีก และหากไม่ได้ตามเป้าหมายก็จะไม่ได้คืน สำหรับการประเมินผลระดับรพ. ดำเนินการโดยคณะผู้เชี่ยวชาญจากต่างประเทศ

ผลที่เกิดขึ้น สามารถดำเนินการในรพ.ได้ 39 แห่ง จากจำนวน 44 แห่งในเวลา 2 ปี ซึ่งกล่าวได้ว่าใช้เวลาสั้นกว่าสิงคโปร์ ใดๆก็ตามฮ่องกง กำลังหาแนวทางปฏิรูประบบการเงินการคลังเพื่อควบคุมค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพเช่นกัน

ใบสมัครเข้าร่วมการประชุมวิชาการประจำปี
ของ สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข

การประชุมวิชาการ
ส่งเสริมสุขภาพ :
บทบาทใหม่แห่งยุคของทุกคน
6-8 พฤษภาคม 2541 ณ โรงแรมปรีชาฯ

ข้าพเจ้า (นาย/นาง/นางสาว).....
ตำแหน่ง.....
หน่วยงาน.....
สถานที่ติดต่อ.....

โทรศัพท์.....
ขอสมัครเข้าร่วมประชุมวิชาการ “ส่งเสริมสุขภาพ: บทบาทใหม่แห่งยุคของทุกคน” พร้อมกับได้ส่งธนาคัตเป็นเงินจำนวน 1,500 บาท ในนามสถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข ส่งจ่ายปณฝ.ตลาดขวัญ นนทบุรี มาด้วยแล้ว

หากไม่ต้องการตัดหนังสือ ถ่ายเอกสารแทนได้

ป ล า ย ก ร : ๒ ส

ก่อนถึงวันที่ “จับกระแส” ฉบับนี้ จะมาอยู่ในมือ “จับกระแส” ฉบับพิเศษว่าด้วย วิกฤตการณ์คลังโรง
พยาบาลรัฐ คงผ่านสายตาทุกท่านไปแล้ว

นั่นคืออีกหนึ่งในความตั้งใจของสถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข ในการนำเสนอข้อมูลความรู้สู่
สาธารณชน และผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายในระบบสาธารณสุขของเรา ตามคำขวัญสถาบันฯที่ว่า “สร้าง
เครือข่ายภูมิปัญญา พัฒนาระบบสาธารณสุข”

ในแง่นี้ อาจารย์ประเวศ วะสี ได้เคยพูดและเขียนเอาไว้ชัดเจนว่า การสร้างความรู้เพื่อ
พัฒนาระบบ เป็นภารกิจที่สำคัญ เราไม่อาจใช้ “วิธีมั่ง” ทั้งหลาย คือการคาดเดาเอาแบบสุ่มเสี่ยงว่า
วิธีนั้นดีมั่ง วิธีนี้ดีมั่ง ในการแก้ปัญหาต่างๆ โดยไม่ใช้ความรู้ ใช้แต่ความเห็น ซึ่งบางครั้งนอกจาก
แก้ปัญหาอะไรไม่ได้แล้ว ยังอาจนำมาซึ่งความหายนะได้ด้วย

กับวาระขึ้นปีใหม่ 2541 จึงเป็นโอกาสที่เราจะได้ทบทวนในประเด็นนี้กัน กองบรรณาธิการ
ได้ทำการถอดเทปและเรียบเรียงคำบรรยายของอาจารย์ประเวศ เรื่อง “ประสบการณ์การสร้าง
ความรู้เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาระบบ” มาเรียบเรียงให้อ่านกันเต็มๆ 5 หน้าของ “จับกระแส”
ฉบับนี้

โดยพื้นฐานแล้ว ทุกๆ ส่วน ทุกๆ องค์ประกอบ ในทุกระบบใหญ่ของประเทศ จำเป็นต้องม
ีการพัฒนา ปรับตัวให้เท่าทันต่อสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปตลอดเวลา ยิ่งในเวลานี้ ที่สภาวะ
ของปัญหามานารุมเร้าและกดดัน เรายังจำเป็นต้องเร่งพัฒนา และความรู้-ดั่งที่ว่า ก็จะมีบทบาท
สำคัญในการกำหนดทิศทางการพัฒนาให้ถูกทาง

เคยมีคนบอกว่า ชั่วโมงที่มีตมมากที่สุด คือชั่วโมงก่อนรุ่งสาง เวลานี้ แม้เราอาจยังไม่แน่ใจว่า
รุ่งอรุณของวันใหม่ใกล้เข้ามาหรือยัง หรืออดีตกาลเพียงเพิ่งจะเริ่มต้น แต่ประกายความรู้จะเป็น
ประกายหนึ่งซึ่งนำทางเราผ่านข้ามค่าคืนอันยาวนานนี้ไป

จนกว่าจะพบแสงสว่าง

-ปถิธาณ

ที่ปรึกษา

นพ.ปรากรม วุฒิพงศ์
ศ. นพ.ประเวศ วะสี
ศ. นพ.วิจารณ์ พานิช

บรรณาธิการอำนวยการ

นพ.สมศักดิ์ ชุณหรัศมิ์

บรรณาธิการบริหาร

นายปณิธาน หล่อเลิศวิทย์

ผู้จัดการ

นส.ดวงพร เฮงบุญยพันธ์

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

นส.วราภรณ์ พันธุ์พงศ์

กองบรรณาธิการ

นพ.สุภกร บัวสาย
นพ.อนุวัฒน์ คุภชุตติกุล
นพ.วิโรจน์ ตั้งเจริญเสถียร
นส.นวลอนันต์ ตันติเกตุ
นางงามจิตต์ จันทรสาธิต
นส.เพ็ญจันทร์ ประดับมุข
นางเพ็ญศรี สงวนลิ้งห์
นส.เนาวรัตน์ ชุมยวง

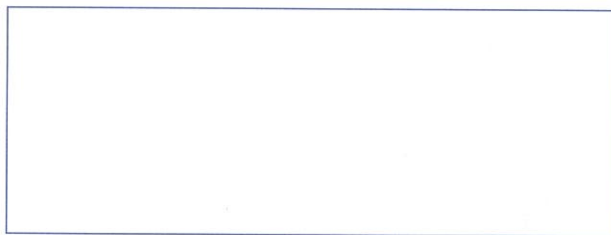
“จับกระแส” เป็นจดหมายข่าวรายเดือน จัดทำโดยโครงการสำนักพิมพ์ สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข มีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่ข้อมูล ข่าวสาร
ความรู้เกี่ยวกับการวิจัยระบบสาธารณสุข และการดำเนินงานของสถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข

“จับกระแส” ยินดีที่จะเป็นสื่อกลางในการเผยแพร่ข้อมูล ข่าวสาร ขององค์กร หน่วยงานต่างๆ ที่มีเนื้อหาสอดคล้องเกี่ยวเนื่องกับระบบสาธารณสุข
โดยสามารถส่งข่าวสารต่างๆ ได้ที่ บรรณาธิการ

การขอรับเป็นสมาชิก และการติดต่อขอรับข้อมูล บทความที่ตีพิมพ์ไปเผยแพร่ต่อ กรุณาติดต่อ ผู้จัดการ

จับกระแส

ชำระค่าฝากส่งเป็นรายเดือน
ใบอนุญาตที่ 4/2537
ปณฝ. ตลาดขวัญ

นางสาวดวงพร เฮงบุญยพันธ์

สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข

อาคาร 3 ชั้น 5 ตึกกรมสุขภาพจิต ถ.ติวานนท์ อ.เมือง นนทบุรี 11000

เหตุขัดข้องที่นำจ่ายผู้รับไม่ได้

- 1. จำนวนไม่ชัดเจน
- 2. ไม่มีเลขที่บ้านตามเจ้าหน้าที่
- 3. ไม่ยอมรับ
- 4. ไม่มีผู้รับตามเจ้าหน้าที่
- 5. ไม่มารับภายในกำหนด
- 6. เลิกกิจการ
- 7. ย้ายไม่ทราบที่อยู่ใหม่
- 8. อื่นๆ

ลงชื่อ.....